

POSTANOWIENIE

Dnia 5 marca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z odwołania Przedsiębiorstwa Autobusowego K. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z udziałem I. K. , T. K. , J. M. , P. W. , L. Ż.

o podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i objęcie ubezpieczeniem społecznym,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 5 marca 2020 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującej się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 16 sierpnia 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. zasądza od odwołującej się na rzecz organu rentowego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, odstępując od obciążania odwołującej się tymi kosztami w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 16 sierpnia 2018 r., III AUa (...) Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację Przedsiębiorstwa Autobusowego „K.” Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. (dalej jako płatnik składek) od wyroku Sądu Okręgowego w S. z 2 czerwca 2015 r., VII U (...) oddalającego odwołania płatnika składek od

decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. (organ rentowy) z 13 listopada 2012 r., wydanych w sprawie przy udziale zainteresowanych: I. K., T. K., J. M., P. W. a także L. Ż., ustalających podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe zainteresowanych jako pracowników płatnika oraz stwierdzających, że zainteresowani z tytułu wykonywania pracy na podstawie umów zlecenia zawartych z L.Ż., a wykonywanych na rzecz płatnika składek podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowym i wypadkowym jako pracownicy płatnika składek, który jest także płatnikiem składek z tego tytułu.

Sądy orzekające w sprawie przyjęły, że podstawowym skutkiem uznania osoby wskazanej w art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300 ze zm., dalej jako ustawa systemowa lub ustawa) za pracownika, jest objęcie jej obowiązkowymi ubezpieczeniami emerytalnym, rentowymi, chorobowym i wypadkowym jak pracownika (art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 tej ustawy). W związku z tym osoba ta podlega obowiązkowi zgłoszenia do wymienionych ubezpieczeń społecznych. Obowiązek ten obciąża płatnika składek (art. 36 ust. 1 i 2 ustawy systemowej). Zważywszy, że w stosunku do pracownika płatnikiem składek jest pracodawca (art. 4 pkt 2a ustawy), a art. 8 ust. 2a ustawy rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy, naturalne i zgodne z wykładnią literalną tego przepisu jest uznanie, iż także w zakresie tej sfery aktywności należy go uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego właśnie pracodawcy. Sąd Apelacyjny wywiódł, że pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Obowiązki płatnika powinny bowiem obciążać podmiot, na rzecz którego praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest faktycznie świadczona i który w związku z tym uzyskuje jej rezultaty, unikając obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy.

Płatnik składek zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości skargą kasacyjną. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania został oparty na

przesłance jej oczywistej zasadności oraz występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Zdaniem skarżącego, przedmiotem sprawy jest objęcie ubezpieczeniami społecznymi osób, o których mowa w art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. O ile przepis ten w zakresie uznania wskazanych w nim osób za pracowników był już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego, to nie ma jak dotąd analizy zagadnienia systemowo pod kątem tego czy w ustawie systemowej istnieje podstawa prawna do uznania, że obowiązek naliczenia i odprowadzenia składek - w przypadkach, gdy praca świadczona jest na rzecz pracodawcy, ale umowa cywilna została zawarta z osobą trzecią, która wypłaca wynagrodzenia - obciąża tego pracodawcę, w szczególności czy tę podstawę prawną stanowi powszechnie uznany w orzecznictwie art. 8 ust. 2a ustawy. W razie ustalenia, że w tej kwestii istnieje luka prawna powstaje pytanie czy dopuszczalne jest jej wypełnienie w drodze rozszerzającej interpretacji art. 8 ust. 2a ustawy systemowej. Sąd Najwyższy nie analizował, czy w takim stanie prawnym nie należało stosować ogólnej zasady, że płatnikiem jest podmiot zawierający umowę cywilną i z tej racji rozliczający osobę objętą ubezpieczeniem.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o wydanie postanowienie o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie od płatnika składek na jego rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zaważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania. Sformułowane przez płatnika składek zagadnienie prawne związane ze wskazaniem płatnika składek na ubezpieczenia społeczne w sytuacji, gdy praca była świadczona na rzecz pracodawcy na podstawie umowy cywilnoprawnej zawartej z osobą trzecią zostało już rozstrzygnięte w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Zagadnienie to nie ma zatem waloru nowości. Skarga kasacyjna nie jest również oczywiście uzasadniona, bowiem Sąd Apelacyjny w swoim rozstrzygnięciu oparł się na jednolitej i ugruntowanej wykładni przepisu art. 8 ust. 2a ustawy systemowej przyjmowanej w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, (OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46) przyjął, że pracodawca, którego pracownik wykonuje na jego rzecz pracę w ramach umowy o dzieło zawartej z osobą trzecią, jest płatnikiem składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe z tytułu tej umowy (art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych). Zdaniem Sądu Najwyższego zważywszy, że w stosunku do pracownika płatnikiem składek jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), a art. 8 ust. 2a ustawy rozszerza pojęcie pracownika na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy on pracę na rzecz swojego pracodawcy, naturalne i zgodne z wykładnią literalną tego przepisu jest uznanie, że także w zakresie tej sfery aktywności należy go uznać na potrzeby ubezpieczeń społecznych za pracownika tego właśnie pracodawcy. Argumentował, że za taką wykładnią przemawia także art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, według którego, w przypadku ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 2a, w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe uwzględnia się również przychód z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Z przepisu tego wynika logicznie, że płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie "uwzględnia się" w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pogląd ten znalazł potwierdzenie w późniejszych orzeczeniach Sądu Najwyższego - wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 stycznia 2010 r., I UK 252/09 (LEX nr 577824); z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11 (OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266); z dnia 11 maja 2012 r., I UK 5/12 (OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117).

W tej sytuacji nie można mówić o potrzebie rozstrzygnięcia istotnego zagadnienia prawnego ani o oczywistej zasadności skargi. Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.